

14 lipca 2026r.

Adresat:

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej

Prezes Rady Ministrów

Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

Minister właściwy do spraw społeczeństwa obywatelskiego

Minister Finansów

Przewodniczący Komitetu do spraw Pożytku Publicznego

Petycja

Wnoszący petycję:

Przedmiot petycji:

Na podstawie art. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach zwracam się z wnioskiem o podjęcie inicjatywy legislacyjnej mającej na celu zmianę przepisów dotyczących zlecania realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym poprzez umożliwienie stosowania uproszczonych metod rozliczania dotacji, w szczególności:

- kwot ryczałtowych,
- stawek jednostkowych,
- rozliczania części lub całości dotacji w oparciu o osiągnięte rezultaty,
- innych uproszczonych metod finansowania i rozliczania zadania publicznego.

Celem proponowanej zmiany jest ograniczenie nadmiernych obowiązków administracyjnych po stronie organizacji pozarządowych oraz jednostek samorządu terytorialnego, przy jednoczesnym zachowaniu zasad transparentności, celowości i efektywności wydatkowania środków publicznych.

Uzasadnienie:

1. Aktualny problem systemowy.

Organizacje pozarządowe realizujące zadania publiczne na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wykonują wiele działań o charakterze społecznym, edukacyjnym, integracyjnym, kulturalnym, sportowym, zdrowotnym czy pomocowym. Znaczna część tych działań finansowana jest ze środków publicznych przekazywanych w ramach otwartych konkursów ofert przez jednostki samorządu terytorialnego.

Obecny system rozliczania tych dotacji opiera się przede wszystkim na zasadzie dokumentowania faktycznie poniesionych wydatków. Oznacza to konieczność gromadzenia i przedstawiania licznych dokumentów księgowych, ich szczegółowej kontroli oraz wykazywania zgodności każdego kosztu z zatwierdzonym kosztorysem. W praktyce powoduje to znaczące obciążenia administracyjne zarówno dla organizacji pozarządowych, jak i dla administracji publicznej.

2. Niespójność pomiędzy systemem krajowym i europejskim.

Istotnym problemem jest fakt, że organizacje pozarządowe funkcjonują obecnie w dwóch różnych systemach finansowania. W przypadku realizacji projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej mogą korzystać z uproszczonych metod rozliczania wydatków, takich jak:

- kwoty ryczałtowe,
- stawki jednostkowe,
- stawki procentowe,
- finansowanie powiązane z osiągnięciem określonych wskaźników i rezultatów.

Rozwiązania te wynikają z regulacji Unii Europejskiej dotyczących funduszy europejskich i zostały wdrożone do polskiego systemu poprzez ustawę wdrożeniową. Ich stosowanie pokazuje, że możliwe jest skuteczne zabezpieczenie interesu publicznego bez konieczności kontroli każdej pojedynczej faktury. System europejski opiera się na założeniu, że administracja powinna w większym stopniu oceniać:

- czy osiągnięto zakładane cele,
 - czy wykonano zaplanowane działania,
 - czy środki publiczne przyniosły oczekiwany efekt społeczny,
- a nie wyłącznie badać poprawność formalną każdego dokumentu księgowego.

3. Brak podobnych rozwiązań w ustawie o działalności pożytku publicznego.

Pomimo wieloletniego funkcjonowania uproszczonych metod rozliczeń w projektach europejskich, rozwiązania te nie zostały wprowadzone do systemu krajowych dotacji udzielanych organizacjom pozarządowym. Powoduje to sytuację, w której ta sama organizacja:

- przy realizacji projektu unijnego może być rozliczana według osiągniętych rezultatów,
- przy realizacji zadania publicznego finansowanego przez samorząd musi szczegółowo wykazywać każdy wydatek.

Taki dualizm jest nieuzasadniony i powoduje niepotrzebne zwiększenie kosztów administracyjnych.

4. Skutki obecnego systemu.

Obowiązujące rozwiązania powodują:

- ograniczenie liczby organizacji zdolnych do realizacji zadań publicznych,
- zwiększenie kosztów obsługi księgowej projektów,
- kierowanie energii organizacji na czynności administracyjne zamiast działań społecznych,
- wydłużenie procesu oceny i kontroli sprawozdań,
- większe obciążenie pracowników administracji publicznej.

Szczególnie dotyka to małych lokalnych organizacji, które często działają społecznie i nie posiadają rozbudowanego zaplecza administracyjnego.

5. Propozycja zmian legislacyjnych.

Wnoszę o rozważenie wprowadzenia do ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie przepisów umożliwiających stosowanie uproszczonych metod rozliczania dotacji.

Przykładowy kierunek zmian:

Art. 16 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – propozycja dodania przepisu:
"Organ administracji publicznej może określić w ogłoszeniu otwartego konkursu ofert uproszczone metody rozliczania dotacji, w szczególności poprzez zastosowanie kwot ryczałtowych, stawek jednostkowych lub rozliczenia uzależnionego od osiągnięcia określonych rezultatów zadania publicznego."

Upoważnienie ustawowe dla ministra właściwego do spraw społeczeństwa obywatelskiego:

Minister właściwy do spraw społeczeństwa obywatelskiego, w drodze rozporządzenia, określiłby:

- zasady stosowania uproszczonych metod rozliczania,
- sposób określania stawek jednostkowych,
- zasady dokumentowania rezultatów,
- sposób kontroli prawidłowości realizacji zadania.

6. Korzyści z proponowanej zmiany

Wprowadzenie uproszczonych metod rozliczania przyniosłoby:

Dla organizacji pozarządowych:

- ograniczenie biurokracji,
- zmniejszenie kosztów administracyjnych,
- większą koncentrację na działaniach dla mieszkańców,
- zwiększenie dostępności konkursów dla małych organizacji.

Dla samorządów:

- uproszczenie procedury kontroli,
- skrócenie czasu oceny sprawozdań,
- bardziej efektywne wykorzystanie zasobów administracyjnych.

Dla państwa:

- zwiększenie efektywności wydatkowania środków publicznych,
- rozwój społeczeństwa obywatelskiego,

- wykorzystanie doświadczeń zdobytych przy wdrażaniu funduszy europejskich.

7. Podsumowanie

Organizacje pozarządowe są jednym z najważniejszych partnerów administracji publicznej w realizacji zadań służących mieszkańcom. System finansowania ich działalności powinien być oparty na zasadzie zaufania, odpowiedzialności i oceny efektów społecznych.

Skoro uproszczone metody rozliczania skutecznie funkcjonują w projektach współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, brak jest uzasadnienia, aby podobne rozwiązania nie mogły być stosowane przy realizacji krajowych zadań publicznych. Wprowadzenie proponowanych zmian będzie realizacją zasady sprawnego państwa, ograniczenia zbędnej biurokracji oraz zwiększenia efektywności wykorzystania środków publicznych.

Wnoszę o:

Podjęcie prac legislacyjnych nad zmianą ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w zakresie umożliwienia stosowania uproszczonych metod rozliczania dotacji. Przygotowanie odpowiednich zmian w przepisach wykonawczych regulujących zasady zlecania realizacji zadań publicznych. Przeprowadzenie konsultacji z przedstawicielami organizacji pozarządowych oraz jednostek samorządu terytorialnego. Wykorzystanie doświadczeń wynikających z realizacji projektów finansowanych ze środków europejskich przy tworzeniu krajowego systemu finansowania NGO.

Z wyrazami szacunku,

ZAŁĄCZNIK DO PETYCJI

ZAŁĄCZNIK NR 1

Porównanie systemu rozliczania środków publicznych dla organizacji pozarządowych

Element	Projekty współfinansowane ze środków UE	Dotacje na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
Podstawa prawna	przepisy UE + ustawa wdrożeniowa	ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
Filozofia rozliczenia	ocena efektów i rezultatów	kontrola poniesionych kosztów
Główne kryterium	osiągnięcie wskaźników projektu	zgodność wydatków z kosztorysem
Dokumentowanie kosztów	często ograniczone przy metodach uproszczonych	obowiązek dokumentowania wydatków
Kwoty ryczałtowe	możliwe	brak podstawy prawnej
Stawki jednostkowe	możliwe	brak podstawy prawnej
Rozliczenie za rezultat	możliwe	brak podstawy prawnej
Kontrola	rezultat + prawidłowość realizacji	dokumenty księgowe + zgodność kosztów
Obciążenie administracyjne	mniejsze	wysokie
Dostępność dla małych NGO	większa	ograniczona

Uzasadnienie potrzeby harmonizacji systemów

Obecnie organizacje pozarządowe funkcjonują w dwóch równoległych rzeczywistościach prawnych.

Ta sama fundacja lub stowarzyszenie:

- realizując projekt EFS+ może rozliczyć szkolenie według liczby uczestników, godzin wsparcia lub osiągniętego rezultatu,
- realizując identyczne działanie finansowane z konkursu samorządowego musi przedstawić faktury, rachunki i szczegółowe zestawienia kosztów.

Efekt społeczny jest taki sam, ale obciążenie administracyjne zupełnie inne.

ZAŁĄCZNIK NR 2

Propozycja zmian legislacyjnych

I. Zmiana ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Obecny problem: Ustawa określa sposób zlecania zadań publicznych, ale nie przewiduje możliwości stosowania uproszczonych metod rozliczeń.

Proponowany zapis: dodanie w art. 13 lub 16 kolejnego podpunktu:

1. Organ administracji publicznej, zlecając realizację zadania publicznego organizacji pozarządowej, może zastosować uproszczone metody rozliczania dotacji.
2. Uproszczone metody rozliczania mogą obejmować w szczególności:

- kwoty ryczałtowe,
- stawki jednostkowe,
- rozliczenie uzależnione od osiągnięcia określonych rezultatów zadania publicznego.

3. Zastosowanie uproszczonej metody rozliczania wymaga określenia w ogłoszeniu konkursowym:

- celu zadania,
- oczekiwanych rezultatów,
- sposobu ich pomiaru,
- zasad kontroli wykonania zadania.

II. Zmiana art. 17 ustawy o działalności pożytku publicznego

Obecnie kontrola dotyczy przede wszystkim prawidłowości wykorzystania środków.

Proponowane uzupełnienie: Kontrola realizacji zadania publicznego może obejmować w szczególności:

1. osiągnięcie zakładanych rezultatów,
2. wykonanie działań zgodnie z ofertą,
3. prawidłowość wykorzystania środków,
4. zgodność z zasadami określonymi dla zastosowanej metody rozliczenia.

III. Zmiana rozporządzenia dotyczącego wzorów ofert i sprawozdań

Należałoby wprowadzić dwa warianty sprawozdawczości:

Wariant 1 – klasyczny

Dla zadań, gdzie rozliczane są rzeczywiste koszty:

- zestawienie faktur,
- koszty jednostkowe,
- dokumentacja księgowa.

Wariant 2 – uproszczony (rekomendowany)

Dla zadań rozliczanych rezultatem:

Sprawozdanie obejmuje:

- opis wykonanych działań,
- osiągnięte wskaźniki,
- dokumentację potwierdzającą rezultat.

IV. Zmiana ustawy o finansach publicznych

Największa bariera znajduje się w interpretacji zasad dotacji celowej. Dlatego proponuje się dodanie poniższego zapisu w Art. 151:

„Dotacje celowe udzielane organizacjom pozarządowym mogą być rozliczane na podstawie osiągniętych rezultatów lub według uproszczonych metod rozliczania określonych w przepisach szczególnych.”

V. Propozycja wydania rozporządzenia

Minister właściwy do spraw społeczeństwa obywatelskiego określałby np.:

1. Rodzaje możliwych uproszczeń:

- koszt jednego uczestnika wydarzenia,
- koszt jednej godziny zajęć,
- koszt jednego działania,
- koszt osiągnięcia konkretnego rezultatu.

2. Przykładowe stawki jednostkowe i/lub kwoty ryczałtowe:

Przykład:

Warsztaty edukacyjne:

- 1 godzina zajęć – stawka jednostkowa,
- 1 uczestnik objęty wsparciem – stawka jednostkowa.

Animacja społeczna:

- miesięczna kwota ryczałtowa za prowadzenie punktu aktywizacji.

Wydarzenia lokalne:

- kwota ryczałtowa za realizację wydarzenia wraz z osiągnięciem określonej liczby uczestników.

VI. Argumentacja finansowa

Obecny system generuje nadmiernie koszty po stronie:

NGO:

- księgowość,
- obsługa administracyjna,
- przygotowanie sprawozdań,
- archiwizacja dokumentów.

JST:

- ocena ofert,
- kontrola dokumentów,
- wezwania do wyjaśnień,
- korekty.

Często koszt kontroli pojedynczej małej dotacji (np. 10–20 tys. zł) jest niewspółmierny do wartości zadania.

VII. Dodatkowy postulat strategiczny

Państwo nie powinno wymagać od organizacji pozarządowych większego poziomu biurokracji przy realizacji krajowych zadań publicznych niż przy realizacji projektów finansowanych ze środków Unii Europejskiej.